

Huddinge

UTKAST 2021-05-28

**PM Inriktningsärende 2022-2024
för Huddinge kommun**

Kommunstyrelsen den 16 juni 2021

Innehåll

Innehåll	2
Inriktningsärendet	3
Syfte med inriktningsärende	3
Kommunfullmäktiges målstyrning	4
Mål och vision för Huddinge	4
Nämnder och bolags planering	5
Gemensamma värden	6
God ekonomisk hushållning	6
Balans mellan kostnader och intäkter i kommunen	6
Skuldsättning i kommunkoncernen	6
Självfinansiering av investeringar	6
Budgethållning för nämnder och bolag	7
Förutsättningar inför 2022-2024	7
Samhällsekonomi	7
Ekonomi i kommunsektorn	7
Pågående utredningar och dess effekter	9
Huddinge	10
Befolkningsutveckling	10
Bokslut 2020 och prognos 2021	12
Ekonomiska ramar 2022-2024	12

Inriktningsärendet

Syfte med inriktningsärende

Kommunstyrelsen beslutar i juni om ett **inriktningsärende** för det fortsatta budgetarbetet under hösten.

Under våren har ett förslag till inriktning för budgetarbetet beretts utifrån nuläges- och omvärldsanalysen, uppdaterade externa förutsättningar (befolkningsprognos, vårproposition, skatteunderlagsprognos, med mera) och beslutad inriktning i Mål och budget. Kommunens finansiella mål ska säkras i framtagande av förslag, bland annat resultatnivån och nivån på den externa låneskulden i kommunkoncernen. Underlag för prioriteringar och effektiviseringar ingår i beredningen för att säkra de finansiella målen och för att skattemedel används så effektivt som möjligt för att möta framtida utmaningar. Kommunkoncernens ledningsgrupp ansvarar för att ta fram förslag till inriktning.

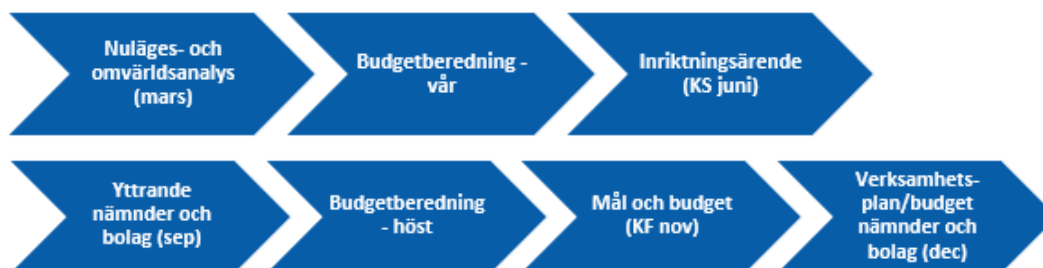
I inriktningsärendet redovisas preliminära ekonomiska ramar för kommunen och kommunkoncernen för den kommande budgetperioden 2022-2024. Bedömningar av intäkter och kostnader till följd av aktuella prognoser ligger till grund för inriktningsärendet. Bedömning av befolkningsutvecklingen är en viktig förutsättning för att beräkna såväl intäktssom kostnadsutvecklingen. De av fullmäktige fastställda finansiella målen för god ekonomisk hushållning ska säkras i framtagandet av förslag till ramar.

Inriktningsärendet innehåller preliminär ekonomiplan med preliminära budgetramar för nämnder, preliminär investeringsplan för kommunkoncernen, förslag till riktade effektiviseringar och förstärkningar. Kommunstyrelsen ger instruktioner till nämnder och bolag för yttranden till inriktningsärendet.

Nämnder och bolag lämnar sina **yttranden** till inriktningsärendet med beskrivning av de ekonomiska konsekvenserna och vilka åtgärder, effektiviseringar och förbättringar som kan bli aktuella utifrån det ekonomiska läget. Förslag till ändrade taxor och avgifter lämnas som underlag för ett samlat taxenärende till fullmäktige.

Under hösten **bereds** politiska förslag till budget utifrån inriktningsärende, nämnders och bolags yttranden och förslag till ändrade taxor, uppdaterade externa förutsättningar (befolkningsutveckling, budgetproposition, skatteunderlagsprognos, med mera), analyser i delårsrapport per augusti. Kommunens finansiella mål ska säkras i framtagande av förslag. Kommunstyrelsen fastställer förslag till Mål och budget i oktober. Fullmäktige fastställer **Mål och budget** i november.

Figur: Budgetprocess Huddinge kommun

Kommunfullmäktiges målstyrning

Beslutad inriktning i politisk programförklaring och fastställd Mål och budget ligger till grund för antaganden i inriktningsärendet och i det fortsatta budgetarbetet under hösten.

Mål och vision för Huddinge

Målstrukturen är gemensam för kommunkoncernen och gäller såväl för nämnder som för helägda bolag. Målstrukturen ska bidra till att ge genomslag i politiska beslut genom att visa tydlig riktning och sätta fokus på kärnuppdraget. Invånarens behov ska vara i centrum. Målstrukturen ska leda till fokus på resultat, bättre analysmöjligheter och bedömningar av om kommunkoncernen är på rätt väg i förhållande till visionen. Den ska skapa förutsättningar för förändrade arbetssätt med mera tillit och dialog.

Målstrukturen utgår från visionen att Huddinge ska vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka i. För att sträva mot visionen jämför vi oss med de som når bättre resultat än oss men till en lägre kostnad.

Kommunfullmäktiges nio mål är samlade i tre målområden som utgår från de tre hållbarhetsdimensionerna ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Under respektive mål beskrivs vad som ska uppnås, för att underlätta uppföljning har målen kompletterats med indikatorer. De globala målen i Agenda 2030 fångas i kommunfullmäktiges måltexter.

En av de tre populäraste kommunerna i länet att bo, besöka och verka i

Politisk programförklaring

God ekonomi och effektiv verksamhet

En kommun där människor trivs och växer

Naturkommun som tar klimatansvar

Skattemedel används effektivt

Huddinge kommun är en attraktiv arbetsgivare

Lyckad skolgång och tidiga insatser lägger grunden för framtiden

Huddinge upplevs som trivsamt och tryggt

Huddinges verksamheter präglas av kvalitet och valfrihet

Arbete och företagsamhet lägger grunden för en framgångsrik kommun

Hållbar tillväxt med fokus på eget ägande

Minska klimatpåverkan

Utveckla den cirkulära ekonomin

MOD DRIV MÅNGFALD OMTANKE

Nämnder och bolags planering

Strukturen ligger som ett paraply över nämnder och bolag och ska speglas i respektive nämnd och bolags planering och viktiga signaler i mål och budgettexterna fångas upp liksom signaler från andra styrande dokument. Då kommunfullmäktiges mål är övergripande och brett formulerade krävs att de operationaliseras och avgränsas utifrån det kärnuppdrag och det regelverk som gäller för respektive nämnd och bolag och att mer nämnd- respektive bolagsnära mål tas fram. För att underlätta uppföljning behöver målen även på nämnd- och bolagsnivå kompletteras med indikatorer.

Varje nämnd och bolag formulerar minst ett nämnd/bolagsmål per målområde. Nämnden och bolaget tar fram minst en nämnd/bolagsspecifik indikator per nämnd/bolagsmål. Indikatorn/indikatorerna ska ha en koppling till nämnd/bolagsmålet. Alla mål analyseras utifrån ett jämlikhetsperspektiv, det vill säga en analys ska göras vad gäller eventuella skillnader mellan områden, kön och ålder. Barn och unga står särskilt i fokus. Stor vikt ska läggas på att jämföra, analysera och förändra våra arbetssätt. Kommunen måste arbeta smartare och lära av de kommuner som når lika bra eller bättre resultat men till en lägre kostnad för kommuninvånarna. Lärande för förbättring ska genomsyra kommunens planering och uppföljning av verksamheterna.

Att målen är brett formulerade skapar förutsättningar för att samtliga nämnder och bolag, på olika sätt, ska kunna sträva mot samma gemensamma mål men med utgångspunkt i det egna kärnuppdraget. I och med att samtliga nämnder och bolag fastställer mål och indikatorer som har en koppling till målen på övergripande nivå kommer kommunfullmäktige ges bra förutsättningar och ett brett underlag för att bedöma kommunens samlade måluppfyllelse.

Eftersom den nya målstrukturen är under en implementeringsprocess behöver målstrukturen, indikatorer och målvärden för 2030 utvärderas om och när analyserna leder till nya insikter. Strävan är dock att målstrukturen och indikatorerna ska hålla över tid både på kommunfullmäktigenivå och på nämnd-, bolagsnivå. Att arbeta för att nå resultat kräver uthållighet. Det kan ta tid innan olika insatser leder till effekter som är mätbara. Den nya målstrukturen förutsätter därför både ökad dialog, tillit och förtroende.

I avställningsärendet för 2021 redovisas nämndernas verksamhetsplaner som beskriver det planerade arbetet med kommunfullmäktiges beslutade mål och indikatorer i Mål och budget för 2021. Nämndernas verksamhetsplaner ansluter i huvudsak väl till kommunens nya målstruktur. En övergripande slutsats är att nämnderna har visat ett engagemang och lagt ner arbete med att både förstå den nya målstrukturen och genomföra verksamhetsplaneringen på bästa sätt. En rekommendation till samtliga nämnder är att se över och utvärdera samtliga nämndmål i samband med 2022-års verksamhetsplanering.

Gemensamma värden

Huddinge kommuns gemensamma värden i form av kärnvärden och etiska kod hjälper oss att uppnå visionen och kommunens målsättningar. Varje förvaltning har en värdegrund som styr hur vi möter kommuninvånare, kunder och kollegor. Huddinges kärnvärden är mod, omtänksamhet, driv och mångfald. Den etiska koden tydliggör de grundläggande utgångspunkterna som varje medarbetare ska ha. Den innebär att vi bemöter varandra och våra invånare på ett jämlikt och likvärdigt sätt, följer lagar och regler, står fria från jäv och andra intressekonflikter, värnar om yttrandefrihet och demokrati och vi använder offentliga medel på rätt sätt. Bolagen har egna värdegrunder. På sikt bör en gemensam värdegrund för kommunkoncernen tas fram, redan idag fångar dock både förvaltningarnas och bolagens värdegrund samma viljeinriktning.

God ekonomisk hushållning

De av fullmäktige fastställda finansiella målen för god ekonomisk hushållning ska säkras i framtagandet av förslag till ramar. Med de förutsättningar som beskrivs i inriktningsärendet bedöms de finansiella målen för årets resultat, skuldsättning och budgethållning klaras. Med de investeringsbehov som beskrivs riskerar det finansiella målet om självfinansiering av investeringar för kommunkoncernen att inte klaras något år efter aktuell planeringsperiod.

Balans mellan kostnader och intäkter i kommunen

Målsättning:	Budget 2021	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023	Prognos 2024
Årets resultat exklusive exploatering ska vara lägst 2 procent av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning	2,0	3,6	2,0	2,0	2,0

Helårsprognosen i delårsrapporten per mars, visar på ett resultat för 2021 på 3,6 procent. Att resultatet 2021 överstiger budgeterad nivå på 2 procent förklaras främst av en starkare tillväxt och därmed högre skatteintäkter än vad som bedömdes när budgeten fastställdes. I den preliminära ekonomiplanen för 2022-2024 är resultatet beräknat till 2 procent per år.

I beräkningen exkluderas, utöver exploatering, bidrag i form av gatukostnadsersättning. Kommunstyrelsens förvaltning föreslår att de finansiella målen för god ekonomisk hushållning utreds med hänsyn till förändrade redovisningsprinciper av gatukostnadsersättning och investeringsbidrag.

Skuldsättning i kommunkoncernen

Målsättning:	Budget 2021	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023	Prognos 2024
Den externa låneskulden i kommunkoncernen ska inte överstiga 85 tkr invånare	53	51	55	58	63

Prognosen för 2021 pekar på en ökning av den externa skulden med cirka 7 procent (370 mnkr) och låneskulden per invånare prognostiseras till 51 tkr per invånare. Det ska jämföras med målet att skulden inte ska överstiga 85 tkr per invånare och med budget för 2021 med en ökning till 53 tkr per invånare. Beräkningarna för 2022-2024 visar på en ökning av skulden till 63 tkr per invånare till 2024. Det motsvarar en skuld på cirka 7 450 mnkr. Preliminära beräkningar visar på en fortsatt ökning av skulden åren därefter, med en högsta nivå på drygt 70 tkr per invånare.

Självfinansiering av investeringar

Målsättning:	Budget 2021	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023	Prognos 2024
Självfinansieringen ska över ett femårsnitt inte understiga					
100 % för kommunen	98	111	91	95	104
70 % för kommunkoncernen	80	90	76	71	72

De starka resultaten de senaste åren i kombination med låga investeringsvolymerna gör att självfinansieringsgraden av investeringar är hög i början på planeringsperioden. Självfinansieringsgraden 2021 (femårsnitt) prognostiseras uppgå till 111 procent för kommunen och 90 procent för kommunkoncernen. För kommunkoncernen beräknas självfinansieringen sjunka till 72 procent år 2024 och åren därefter fortsätta att sjunka till under 70 procent. Under höstens budgetprocess ska investeringsbehoven aktualiseras och samberedas med samhällsbyggnadsprocessen och lokalförsörjningsprocessen. Investeringsbehoven ska analyseras och prioriteras i förhållande till fastställda mål om självfinansiering.

Budgethållning för nämnder och bolag

Målsättning:	Budget	Prognos	Prognos	Prognos	Prognos
	2021	2021	2022	2023	2024
Budgethållning för nämnder, mnkr	0,0	-33,6	0	0	0
Budgethållning för bolag, mnkr	187	207	162	138	181

För att klara den långsiktiga ekonomin ska budgethållning och budgetdisciplin vara i fokus och resurser prioriteras på ett strukturerat sätt. I den preliminära ekonomiplanen antas att nämnderna håller sin budget och att bolagen sammantaget har ett plusresultat på i genomsnitt 160 mnkr per år.

Förutsättningar inför 2022-2024

De ekonomiska förutsättningarna för den kommande planeringsperioden bedöms vara relativt goda för kommunsektorn. Samtidigt är osäkerheterna många, särskilt kopplade till pandemin. Kommer återhämtningen att bli så stark som bedöms idag och hur stora blir följd effekterna i verksamheterna? Arbetslösheten har ökat snabbt under pandemin och mest oroande är att långtidsarbetslösheten ökar. Befolkningsutvecklingen lyfts också fram som en osäker faktor. Befolkningsökningen har varit låg de senaste åren och under pandemin ser det främst ut att vara storstäder som drabbats. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) bedömer att kommunerna redan 2024 har behov av tillskott eller effektiviseringar på cirka 8 mdkr. Trots ekonomiska överskott idag så väntar stora utmaningar framöver, inte minst till följd av den demografiska utvecklingen med en större andel äldre i befolkningen. Därför är det viktigt att nu ta sikte på perioden efter 2024 och genomföra åtgärder och satsningar som effektiviserar verksamheterna och håller tillbaka kostnadsökningarna på sikt.

Samhällsekonomi

Även om en tredje våg av smittspridning av coronaviruset och fortsatta skärpta restriktioner bidrar till en dämpad tillväxt under inledningen av 2021, bedömer Konjunkturinstitutet att de ekonomiska utsikterna generellt sett har förbättrats. Fler vaccinerade samt varmare väder väntas bidra till att smittspridningen minskar. I sina antaganden utgår Konjunkturinstitutet ifrån att samtliga vuxna svenskar ska ha erbjudits vaccin senast det tredje kvartalet 2021. Hushållens konsumtion bedöms då ta fart och tillsammans med exporten väntas konjunkturen vända uppåt. I mars 2021 bedömer Konjunkturinstitutet att BNP ökar med 3,6 procent helåret 2021. Lågkonjunkturen bedöms ebba ut under 2022 och BNP prognosticeras till 3,4 procent. Resursutnyttjandet i ekonomin väntas bli mer historiskt normalt år 2022. Detta bidrar till att priser och löner stiger snabbare åren 2023–2025, vilket gör att BNP-tillväxten dämpas till mer normala nivåer (2,2–1,9 procent). När konjunkturåterhämtningen kommer igång gör detta avtryck även på arbetsmarknaden och arbetslösheten börjar då falla. Arbetslösheten förväntas stiga till 8,6 procent år 2021, för att därefter gradvis börja sjunka. År 2024 väntas arbetslösheten vara nere på 7,0 procent.

De offentliga finanserna har försämrats påtagligt på grund av pandemin. Åtgärderna som införts för att hindra smittspridning och mildra pandemins effekter på ekonomin har kraftigt försvagat det finansiella sparandet i offentlig sektor. De finanspolitiska åtgärderna stöttar ekonomin fortsatt under 2021.

Inflationen och reporäntan

I februari 2021 uppgick KPIF till 1,5 procent. Liksom år 2020 förväntas inflationen variera ovanligt mycket år 2021. Några orsaker till detta är volatila energipriser och ändrade konsumtionsmönster under pandemin. Uppgången i inflationen väntas bli mer stabil under år 2022 men krisens omfattning innebär att det väntas dröja till år 2023 innan inflationen mer varaktigt bedöms nära Riksbankens mål på 2 procent. Reporäntan uppgår fortsatt till noll procent och förväntas vara låg under en lång tid framöver. Riksbankens prognos är att reporäntan inte ändras de närmaste tre åren och att värdepappersuppköpen fortsätter under hela 2021. Kommunkoncernen är nettolåntagare och ränteläget får relativt stor påverkan på koncernens resultat.

Ekonomi i kommunsektorn

Trots en hög belastning på vissa verksamheter under pandemin blev överskottet för regioner och kommuner historiskt högt år 2020, nästan 55 mdkr. Samtliga regioner och 274 kommuner redovisade överskott. SKR beskriver

i sin ekonomirapport i maj att trycket inom en del verksamheter istället var lägre än normalt och att nettokostnaderna för kommunerna till och med var lägre i fasta priser 2020 jämfört med 2019. Detta i kombination med att statens bidrag för att motverka pandemin översteg de negativa effekterna på skatteintäkterna förklarar det starka resultatet 2020.

Även för 2021 beräknas resultaten för kommunsektorn bli relativt starka till följd av en stark återhämtning i ekonomin och att de generella statsbidragen ligger kvar på en relativt hög nivå.

Redan före coronapandemin konstaterades att kommunerna och regionerna var i början av en period med mycket stora krav på omställningar. Kostnaderna för välfärden ökar i snabbare takt än intäkterna i kommuner och regioner. Den demografiska utvecklingen med allt fler barn, unga och äldre gör att behoven av skola, vård och omsorg ökar. Till det läggs osäkerhet och utmaningar vad gäller verksamhet som inte kunnat utföras som normalt under pandemin. Till exempel vård- och omsorgsinsatser och skolverksamhet för både barn, unga och vuxna.

I april presenterade SCB en uppdaterad befolkningsprognos för riket. Den visar på stora förändringar jämfört med tidigare prognos. Gruppen barn och unga beräknas nu till och med att minska fram till 2030, befolkningen i arbetsför ålder ökar mindre än i tidigare prognos, medan ökningen inom åldersgruppen 80 år och äldre är fortsatt stor.

SKR bedömer att de närmaste åren ser förhållandevis ljusa ut för kommunerna, med ett resultat som successivt minskar men överstiger 2 procent av skatter och generella statsbidrag. Med generellt sett låga löneökningar de närmaste åren ger även en lägre skatteunderlagstillväxt ett reallt tillskott till kommunsektorn. Från och med 2024 bedöms kommunerna behöva ett tillskott eller genomföra effektiviseringar motsvarande 8 mdkr för att nå ett resultat på 2 procent.

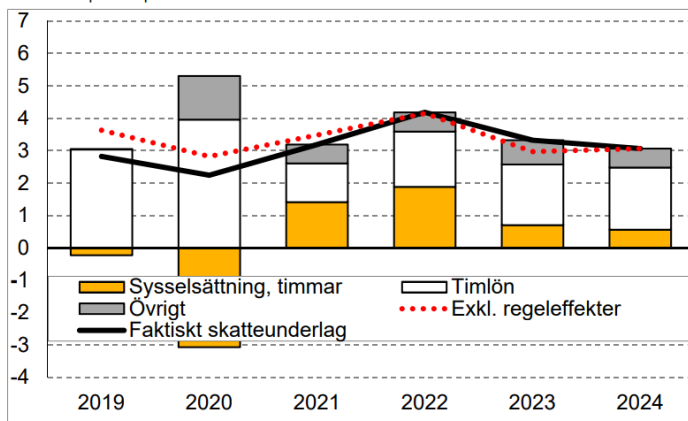
För att klara de kommande årens utmaningar behöver kommunsektorn hitta vägar för att kunna utföra jobbet på ett effektivare sätt, utnyttja digitaliseringens möjligheter och förlänga arbetslivet. SKR lyfter också fram behovet och betydelsen av att arbeta förebyggande ur flera aspekter som en väg att möta den demografiska utvecklingen. I SKR:s ekonomirapport framhålls att en omställning till nära vård är nödvändig. Nära vård handlar bland annat om att i större utsträckning arbeta hälsofrämjande och förebyggande och att utveckla nya arbetssätt och tjänster för att erbjuda vård när och där den behövs.

Prognos skatter och bidrag

SKR gör i april en mer positiv bedömning av utvecklingen än tidigare. Konjunkturprognosen för 2021 pekar mot stark återhämtning och en hög tillväxt även för 2022. Skatteunderlagsprognosen visar på en högre tillväxt i början på perioden 2020-2024. För hela perioden är ökningen oförändrad i jämförelse med februariprognosen. Prognosen bygger inte på SCB:s senast uppdaterade befolkningsprognos, vilket innebär en del osäkerheter i bedömning av skatteunderlagstillväxten och i beräkningar av den kommunalekonomiska utjämningen.

Diagram: Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket, SKR.

Statsbudgeten

I april presenterade regeringen 2021 års vårproposition och vårändringsbudget. I förslaget finns åtgärder som summerar till 44,8 mdkr. Framst handlar det om åtgärder för att under 2021 begränsa smittspridningen av coronaviruset och lindra dess följdverkningar.

I de generella statsbidragen ingår ett permanent tillskott till kommunerna från och med år 2020 på 8 750 mnkr. I budgetpropositionen för 2021 ökades tillfälligt statsbidraget till kommunerna för 2022 (7 000 mnkr) och 2023 (3 500 mnkr). Det tillfälliga tillskottet upphör från och med 2023.

Utöver de generella statsbidragen finns det ett stort antal riktade statsbidrag som är specialdestinerade för ett visst ändamål. Nämnderna ska aktivt söka riktade statsbidrag för att utveckla sina verksamheter. Från och med år 2021 finns det ett riktat statsbidrag till äldreomsorgen på 4 000 mnkr. Bidraget annonserades som riktat till äldreomsorgen, men utan krav på hur de används. Socialstyrelsen har infört villkor för bidraget vilket gör det osäkert om hur det ska användas. Ytterligare 4 300 mnkr riktat till äldreomsorgen har tillkommit genom ett utskottsinitiativ men där det är osäkert om detta är ett tillfälligt tillskott.

Pågående utredningar och dess effekter

Här redovisa en del pågående utredningar som kan komma att påverka kommunens förutsättningar. En grundläggande förutsättning här är finansieringsprincipen, det vill säga att kommuner och regioner inte ska behöva höja skatten eller prioritera om annan verksamhet för att finansiera nya statliga uppgifter.

Kommunalekonomiska utjämningsystemet

Riksdagen gjorde i december ett tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en utredning som ser över hela det kommunalekonomiska utjämningsystemet med fokus på utveckling, tillväxt och likvärdig service i hela landet. Regeringen har ännu inte återkommit med direktiv till utredningen.

En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner (dir. 2020:88)

En särskild utredare ska bedöma om nuvarande regelverk för ekonomisk förvaltning i kommunallagen utgör en bra grund för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner. Utredaren ska föreslå hur krav på god ekonomisk hushållning och regelverket för balanskravet bör vara utformade, undersöka och vid behov lämna förslag till vägledning och stöd för den ekonomiska styrningen i kommuner och regioner, och föreslå lösningar som sammantaget skapar goda förutsättningar för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner och som ligger i linje med målen för den nationella finanspolitiken. Betänkande ska redovisas senast den 24 september 2021.

En mer likvärdig skola - minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28)

I detta betänkande redovisar *Utredningen om en mer likvärdig skola* uppdraget att analysera och föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola. Syftet är att öka likvärdigheten inom berörda skolformer. Flertalet riktade statsbidrag föreslås slås samman till ett sektorsbidrag till skolan. De ekonomiska konsekvenserna är svåra att bedöma. SKR avstyrker införande av sektorsbidrag då det skulle ske på bekostnad av de generella statsbidragen och ge orimliga effekter på systemet för kommunal kostnadsutjämning.

Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)

Förslaget till en ny socialtjänstlag föreslås träda i kraft 1 januari 2023. Omställningen av socialtjänsten, precis som omställningen till en god och nära vård, kräver en överenskommelse med omfattande statliga bidrag under flera år för att man tillsammans på lokal, regional och nationell nivå ska infria den nya lagstiftningens intentioner, enligt SKR.

Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32)

För att stärka det straffrättsliga skyddet för dessa barn har riksdagen fattat beslut om en ny brottsrubricering, så kallade barnfridsbrott, vilket innebär att det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relation. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021. För att kunna möta det bedömda ökade behovet kring handläggning och utredning rörande barn och unga bedömer socialförvaltningen att arbetet med myndighetsutövningen behöver förstärkas med 0,7 mnkr.

En äldreomsorgslag (Dir. 2020:142)

Till följd av att verksamheterna inom äldreomsorgen varit särskilt drabbade av pandemin, gav Regeringen i december 2020 i uppdrag att utreda frågan om ny äldreomsorgslag. I dagsläget är det inte möjligt att uppskatta vad utredningen skulle medföra för kostnader. Utredningen förväntas leda till skärpta kvalitetskrav, samt en utveckling mot att vara mer av en rättighetslag, likt LSS, snarare än ramlagstiftning som socialtjänstlagen.

Översyn av insatser enligt LSS assistansersättning (SOU 2018:88)

Fortfarande inväntar man proposition där förslagen på ändringar i lagen konkretiserats. Enligt tidigare förslag skulle den nya lagen träda i kraft 1 jan 2022, vilket förväntas senareläggas. Om förslagen genomförs beräknar utredningen att kommunernas kostnader ökar med mellan 300 mnkr och 400 mnkr kronor om året. Vad detta konkret innebär för Huddinge är i dagsläget inte möjligt att beräkna innan förslag presenteras i proposition.

Fast omsorgskontakt i hemtjänsten (SOU 2020:70)

Förslaget innebär att de äldre som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt som ska se till behoven av kontinuitet, trygghet, individanpassad omsorg och samordning. Den fasta omsorgskontakten ska vara undersköterska. Förslaget att införa fast omsorgskontakt föreslås träda i kraft 1 januari 2022. Förslaget att den fasta omsorgskontakten ska vara undersköterska föreslås träda i kraft den 1 januari 2030. Utredningen bedömer att ökade kostnader på 1,2 mdkr för att införa förslaget kan finansieras av resurstillskottet på 4 mdkr som infördes 2021. Proposition och beslut om ny lag förväntas under 2021.

Bekämpning av invasiva arter (EU-förordning 1143/2014)

Arbetet med att hindra spridningen av invasiva främmande arter regleras av EU-förordning nr 1143/2014 samt av regler i miljöbalken och i Tillsynsförordningen. Arten Parkslide, en svår växt att hantera och där insatserna för att förhindra spridning är kostsamma, förväntas under 2022 börja räknas som en invasiv art och kräva åtgärder. Kostnaden bedöms till cirka 1 mnkr årligen.

Huddinge

Huddinge är en tillväxtkommun med en befolkning som ökat varje år och som planerar för att fortsätta öka framöver. Ökningen innebär ett behov av utökad kommunal service. Det handlar om att bygga fler verksamhetslokaler, förskolor, skolor, äldreboenden med mera och att behålla och nyrekrytera personal till verksamheterna. Utfallet av Sverigeförhandlingen för Huddinge innebär en väsentligt ökad takt i bostadsbyggandet. Samtidigt är befolkningstillväxten i Huddinge just nu lägre än tidigare prognoser. Den lägre befolkningsökningen ger effekter på skatteunderlag och utjämningsystem och fortsatta utmaningar för kommunens verksamheter inom egen regi. Lägre volymer än väntat minskar verksamheternas ersättningar och kräver omställningar av exempelvis personalkostnader och utbyggnadstakten av verksamhetslokaler på kort sikt. De ekonomiska förutsättningarna för Huddinge kommun visar på motsvarande utmaningar som för kommunsektorn i helhet kommande år.

I den preliminära ekonomiplanen för 2022-2024 är resultatnivån beräknad till två procent av skatter och bidrag. För att klara de finansiella målen, med en hög planerad utbyggnadstakt och stora investeringar, är det viktigt att resultatmålet fortsatt hålls på en stabil nivå och att bolagen uppnår goda resultat. I dagsläget bedöms det finnas ett utrymme för att möta osäkerheter, för prioritering av insatser och för eventuella effekter av översyn av volymeräkningar i höstens budgetprocess.

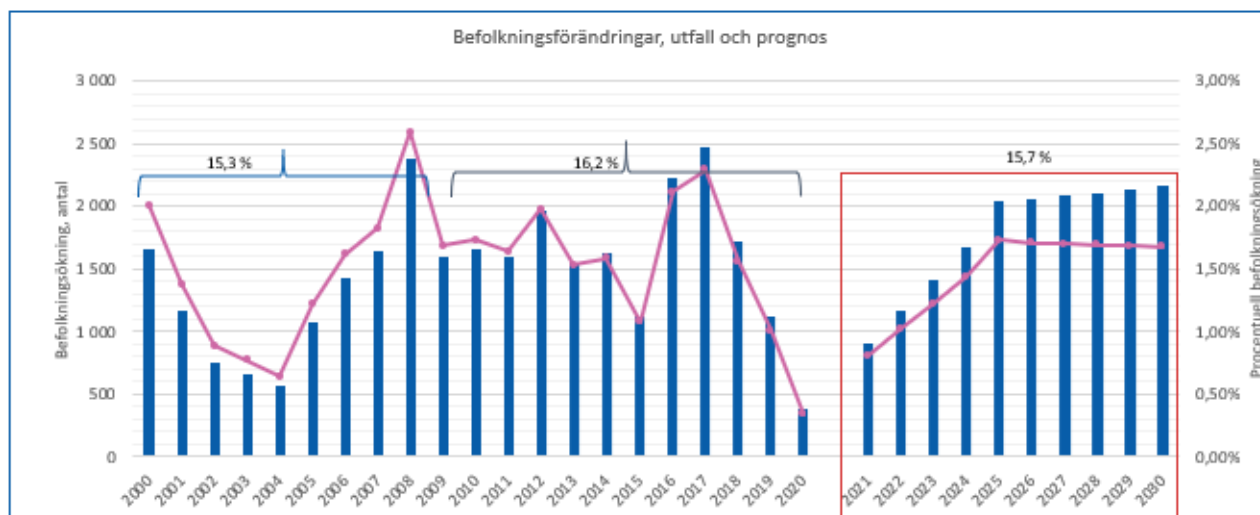
I Mål och budget för 2021 konstateras att Huddinge på många områden har högre kostnader än andra jämförbara kommuner. Stor vikt ska läggas på att jämföra, analysera och förändra arbetssätt. Kommunen måste arbeta smartare och lära av de kommuner som når lika bra eller bättre resultat men till en lägre kostnad. En ökad digitalisering och automatisering av arbetssätt är nödvändigt.

Befolkningsutveckling

Sveriges befolkning ökade med 0,5 procent under 2020, vilket var den lägsta ökningen på 15 år. Huddinges befolkning ökade med endast 0,34 procent och förklarades av dels ett negativt flyttnetto och ett lägre födelsenetto jämfört med genomsnittet de senaste tio åren. Antalet som flyttat till Huddinge från utlandet minskade kraftigt.

Statistik för första kvartalet 2021 visar på en befolkningsökning i Huddinge på 0,26 procent. Det indikerar en befolkningsökning för året som inte når upp till prognosen i budget 2021.

Diagram: Befolkningsförändring i Huddinge under 2000-talet, prognos för 2021-2030

En ny befolkningsprognos för Huddinge kommun är framtagen i april 2021. Den pågående pandemin bedöms fortsatt påverka befolkningen och migrationen framöver. Födelsenettet förväntas vara ganska lågt de närmsta åren men kommer sedan öka i slutet av prognosperioden. Under de kommande tio åren är det flyttnettet som prognostiseras leda till en högre ökningstakt av befolkningen.

Tabell: Antal invånare Huddinge 31 december respektive år

Ålder	Utfall			Prognos			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0	1 330	1 276	1 252	1 285	1 297	1 321	1 371
1-5	7 724	7 507	7 300	7 238	7 195	7 254	7 356
6-9	6 610	6 711	6 603	6 528	6 447	6 316	6 254
10-12	4 787	4 848	4 976	4 926	4 991	4 994	5 035
13-15	4 553	4 671	4 685	4 814	4 879	5 033	5 013
16-18	4 095	4 223	4 399	4 484	4 535	4 567	4 697
19-29	15 786	15 741	15 418	15 482	15 703	16 004	16 365
30-39	16 073	16 416	16 516	16 680	16 839	17 148	17 466
40-64	36 042	36 438	36 794	37 133	37 537	37 858	38 340
65-79	11 274	11 462	11 657	11 803	11 938	12 078	12 088
80-	3 448	3 555	3 634	3 791	3 980	4 190	4 454
Summa	111 722	112 848	113 234	114 164	115 343	116 761	118 440
+/- %	1,6	1,0	0,3	0,8	1,0	1,2	1,4

För innevarande år prognostiseras en ökning med 0,8 procent, drygt 900 invånare. För planeringsperioden beräknas befolkningen successivt öka lite mer för varje år för att landa på en ökning på 1,4 procent för 2024.

Antalet barn i förskoleåldern, 1-5 år, har minskat de senaste åren och beräknas minska ytterligare 2021 och 2022. År 2024 ökar gruppen till 7 356 barn, vilket ändå är nästan 370 färre jämfört med år 2018.

Barn och unga i grundskoleåldern, 6-15 år, beräknas ligga på ungefär samma nivå för hela planeringsperioden. Antalet år 2024 är endast en marginell ökning på 38 personer jämfört med år 2020.

För unga i gymnasieåldern, 16-18 år, beräknas en ökning varje år under planeringsperioden. Totalt ökar gruppen med drygt 210 personer, 4,8 procent, under 2022-2024.

Invånare i åldersgruppen 19-64 år beräknas öka med nästan 2 900 personer, 4,2 procent, under åren 2022-2024. Den genomsnittliga ökningen på knappt 1 000 personer är högre än de senaste åren.

Antalet invånare över 65 år beräknas öka med 6 procent under planeringsperioden. Ökningen i åldersgruppen 65-79 år är relativt sett liten med en ökning på cirka 2,5 procent. Den kraftigaste ökningen beräknas för åldersgruppen över 80 år. För åren 2022-2024 beräknas gruppen öka med 663 personer, vilket är en ökning på 17,5 procent.

Hur befolkningen utvecklas påverkar direkt kommunens intäkter i form av skatt och bidrag och kommunens kostnader. Det är viktigt att kommunstyrelsen och nämnderna noga följer och analyserar hur befolkningsutvecklingen påverkar verksamheterna.

Bokslut 2020 och prognos 2021

Bokslut 2020

Bokslutet för 2020 blev ett stort positivt resultat för kommunen och för kommunkoncernen. Resultatet avsåg främst kommunens och Huga Bostäders utfall. För kommunen uppgick resultatet till 6,1 procent av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, vilket var betydligt bättre än budgeterade 2 procent. En stor anledning till det starka resultatet var att statens bidrag för att motverka pandemin väsentligt översteg de negativa effekterna på skatteintäkterna och på verksamheternas resultat.

Nämnderna redovisade ett samlat överskott mot budget på 48 mnkr, delvis som en effekt av strukturerat arbete med budgethållning, lägre volymer till följd av låg befolkningstillväxt och till följd av pandemin. Vård- och omsorgsnämnden redovisade ett positivt resultat men med fortsatt stora underskott för verksamheter i egen regi.

Prognos 2021

Kommunkoncernen uppvisar ett positivt resultat på 205 mnkr per mars och prognosen för helåret uppgår till 482 mnkr. Resultatet per mars hänför sig främst till kommunen och Södertörns Energi AB. Det positiva resultatet för året hänförs främst till kommunen, Huga Bostäder AB och Södertörns Energi AB.

Helårsprognosen för kommunen uppgår till 240 mnkr och är 111 mnkr bättre än budget. Det utgör 3,6 procent av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Resultatet förklaras av högre skatteintäkter samt att reserverade medel inte väntas förbrukas till fullo.

Nämndernas sammantagna helårsprognos är ett underskott, där gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden står för de största underskotten. Till stor del beror underskotten på intäktsbortfall för flyktingverksamhet, ekonomiskt bistånd och idrotts- och fritidsanläggningar. Det sistnämnda beror på pandemin. Nämnderna är försiktiga i sina antaganden och prognoserna är mycket osäkra när det gäller volymutveckling, pandemin och effekter av åtgärdsplaner. Vård- och omsorgsnämnden prognostiserar fortsatt obalanser inom verksamheten med underskott för egen regi. Redovisning av effekter och prognos för insatta åtgärder ska rapporteras före sommaren.

Ekonomiska ramar 2022-2024

Beräknade förutsättningar för åren 2022-2024 bygger på SKRs bedömning om en relativt god återhämtning i ekonomin, en lägre befolkningstillväxt enligt befolkningsprognos i april och beslutad inriktning i Mål och budget 2021.

Effektiviseringar och pris- och lönekomensation

I Mål och budget 2021 beskrivs att Huddinge på många områden har högre kostnader än andra jämförbara kommuner. I budgeten för 2021 fick förskolenämnden och grundskolenämnden tillskott för uppräkningskostnader av den pedagogiska verksamheten med en procent. Övriga verksamheter behöver hantera ökade löner, hyror och priser med att fortsätta utveckla sitt arbete med ökad effektivitet. Inriktningen för 2022 och 2023 är i Mål och budget 2021 att samtliga nämnder behöver hantera ökade löner, hyror och priser inom ram. I inriktningsärendet beräknas ekonomiplanen med samma antagande för år 2024. Nämndernas ramar 2022-2024 innehåller ingen pris- och lönekomensation.

Resultat ekonomiska målet

Resultatnivån för kommunens ekonomiska mål är beräknat till två procent per år. Med de antaganden som beskrivs ovan ger det ett utrymme för politiska prioriteringar och prioriteringar av till exempel insatser av engångskaraktär som förbereder verksamheterna för framtida utmaningar. Utrymmet redovisas under reserverade medel. Kommunkoncernens ledningsgrupp har i beredningen lyft behovet av fortsatt utveckling av kommunövergripande samordning och effektivisering av gemensamma processer och funktioner som en förutsättning att lyckas med effektiviseringsarbetet i kärnverksamheterna. Omställningskostnader avser till exempel arbetet med digitalisering och automatisering, fortsättning av kommunhusprojektet, fortsättning av projekt för införande av ny ekonomimodell med mera.

Med många osäkerheter tidigt i budgetprocessen är det rimligt att anta att såväl aktualisering av befolkningsutvecklingen och utvecklingen av pandemin och konjunkturen kommer att påverka förutsättningarna

under hösten. Utrymmet i medelsreserven kan då möta effekter av förändrad konjunktur och volymer i verksamheterna.

Inför höstens process finns det också behov av att aktualisera resurstilldelning främst vad gäller ökade drift- och underhållskostnader när kommunen växer. I Mål och budget 2021 fick gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden budget för omställningsarbete avseende boende för nyanlända för att vara i balans år 2024. Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen ser eventuellt behov av ytterligare omställningskostnader som behöver beskrivas i nämndens yttrande.

Volymer

Volymförändringar är beräknade med kommunens befolkningsprognos och verksamhetsstatistik som grund. Andelen barn som beräknas vara inskrivna i förskolan är uppjusterad utifrån utfallet 2020. Elever i grundsärskolan har ökat kraftigt de senaste åren och antalet elever är uppjusterat i volymberäkningen. Som en följd av arbetet med att fler äldre ska kunna bo hemma längre förväntas andelen äldre på särskilt boende minska och antalet hemtjänsttimmar per invånare öka. Volymberäkningen för vård- och omsorgsnämnden är justerad för detta.

Nämnderna ska i yttranden till inriktningsärendet bedöma och beskriva volymutveckling inom sina verksamheter i förhållande till preliminära ramar.

Lokaler

Ny lokalförslagsprocess är fastställd för Huddinge kommun och implementering av processen är påbörjad. Till inriktningsärendet bifogas förslag till lokalresursplan 2021. I lokalresursplanen ges förslag på lösningar för respektive nämnds lokalbehov som nämnderna redovisat i sina lokalbehovsprognoser. Förslaget remitteras till respektive nämnd och svar ska lämnas i september, samtidigt som nämndens yttrande till inriktningsärendet. Lokalresursplanen är ett underlag till Mål och budget och eventuell budget för genomförande av uppdrag beslutas av kommunfullmäktige i samband med beslut om Mål och budget.

I lokalresursplanen föreslås en relativt stor mängd uppdrag. Bland annat identifieras behov av utvecklade behovsprognoser och inventering av kommunens lokalbestånd med avseende på kapacitet. Särskilt viktigt är att bedöma och planera utbyggnadstakten i förhållande till befintlig kapacitet och till en befolkningsstillväxt som är lägre under de närmaste åren, för att därefter ligga på en högre nivå.

Taxor och avgifter

Samtidigt som fullmäktige fastställer Mål och budget ska taxor och avgifter beslutas i ett samlat taxebeslut. I nämndernas yttranden till inriktningsärendet ska taxor och avgifter ingå med förslag till ändringar. Inga förändringar av taxor och avgifter är beräknade i ramarna i inriktningsärendet.

Övrigt

Verksamhetens kostnader har i ekonomiplanen räknats upp för genomförande av det allmänna valet 2022, genomförande av val till Europaparlamentet 2024 och ökade kostnader för vissa kommunövergripande verksamheter (Södertörns brandförsvärsförbund, fackliga företrädare, försäkringspremier, fiberläggning).

I Mål och budget 2021 avsattes 10 mnkr per år för åtgärder för att Huddinge ska upplevas som trivsamt och tryggt. Åtgärderna finansieras av utdelning för bostadssociala ändamål från Huga Bostäder AB. I inriktningsärendet antas motsvarande utdelning för år 2024.

Genom ett effektivt och förstärkt upphandlingsarbete ska kostnaderna sänkas och framtida kostnadsökningar förebyggas. I höstens budgetprocess ska effekter av upphandlingsarbetet inarbetas.

Nya antaganden om livslängd för beräkning av pensionsskulden har fastställts av styrelsen för SKR. Effekter på personalomkostnadspålägget (arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar, kollektivavtalad pension) kommer att presenteras till höstens budgetarbete. I nämndernas ramar är personalomkostnadspålägget oförändrat, 40,15 procent. Preliminärt beräknad kostnadsökning på 7 mnkr ingår i reserverade medel.

Budgethållning och återställande av negativa resultat

Ett av kommunens mål för god ekonomisk hushållning är *Budgethållning för nämnder och bolag*. Ekonomistyrningsprinciperna är tydliga i att nämnderna har ansvar och befogenheter att fatta nödvändiga beslut för att hålla budget. Balanserat underskott ska återställas av nämnd senast tre år efter det år som underskottet uppstått. Ingen nämnd har balanserat underskott till och med år 2020. Nämnder med befarade underskott för 2021 behöver beakta detta i sin verksamhetsplanering. Analyser och redovisning av obalanser som finns inom nämnder, särskilt inom vård- och omsorgsnämnden, behöver utvecklas.

I inriktningsärendet föreslås att resurstilldelning främst kopplat till drift- och underhållskostnader när kommunen växer och särskilt inom klimat- och stadsmiljönämndens och kultur- och fritidsnämndens verksamheter aktualiseras inför höstens budgetprocess. I samband med detta ska budgetering och resultatöverföring avseende verksamheten vinterunderhåll inom klimat- och stadsmiljönämnden ses över.

Kommunkoncernen - resultat

Ägardirektiven styr bolagens uppdrag och verksamhet. Ekonomiska förutsättningar i inriktningsärendet baseras på budget för 2021, ägardirektiv, uppdaterade prognoser under 2020/2021 och till del bolagens affärsplaner 2021 som togs fram i december 2020. Resultatet bygger på en förenklad sammanställning (utan hänsyn taget till eventuella interna mellanhavanden samt andra justeringar).

Kommunkoncernens prognosticerade resultat för 2022 uppgår till 410 mnkr, där kommunen står för den större andelen. För åren 2023 och 2024 ingår större intäkter i form av exploateringsintäkter, särskilt från markförsäljning i Flemingsberg, och det samlade resultatet uppgår till 570 mnkr respektive 663 mnkr. Av bolagen är det enligt prognoser främst Huge Bostäder AB som bidrar till resultatet. Givet behovet av att finansiera kommande investeringar och demografiska utveckling är goda ekonomiska resultat av stor vikt.

Kommunkoncernen – investeringar och självfinansiering

Den kommande planeringsperioden präglas av omfattande investeringar i bolagen. En större del av investeringarna planeras att ske i helägda Huge Bostäder AB som planerar för såväl nyproduktion, renovering och upprustning av kommunala bostadsbeståndet. En stor del av den planerade volymen utgörs av åtgärder där access krävs till de boendes lägenheter, däribland stamrenoveringar, något som har tvingats vänta på grund av pandemin. Därutöver planeras för såväl nyproduktion, renoveringar och ombyggnader av verksamhetslokaler i helägda Huddinge Samhällsfastigheter AB.

Prognoserna för de helägda bolagen baseras på bolagens egna underlag samt för Huddinge Samhällsfastigheter AB, även behovsanalysen de första åren i förslag till lokalresursplan för kommunen. För Huge Bostäders del tar prognosen avstamp i bland annat identifierade underhållsbehov. De delägda bolagen har en relativt likformig investeringstakt varje år och dessa prognoser bygger i stor utsträckning på antaganden att denna likformighet kvarstår.

Sammantaget för kommunkoncernen beräknas investeringar under kommande treårsperiod till 5 720 mnkr, där bolagskoncernen står för 3 850 mnkr, motsvarande cirka 66 procent. Merparten av investeringarna sker i fastighetsbolagen. För att finansiera investeringarna krävs ytterligare upplåning om cirka 1 800 mnkr under kommande treårsperiod. Skillnaden mellan investeringsnivå och ytterligare lån finansieras löpande av kommunens och bolagens kassaflöden. Med ökad upplåning inräknat förväntas kommunens samlade externa skuld uppgå till cirka 7 450 mnkr vid utgången av 2024. Nivån motsvarar 63 tkr per invånare vilket understiger skuldtaket på 85 tkr per invånare.

I lokalresursplanen visar en preliminära och grov uppskattning att det, utöver kommunala investeringar i verksamhetslokaler, identifierats projekt som kan genomföras av fristående aktör till ett värde motsvarande 570 mnkr under perioden 2022-2024.

Kommunens investeringar beräknas till största delen finansieras av det egna kassaflödet under de kommande åren. Självfinansieringsgraden beräknas här som ett 5-årssnitt för att minimera påverkan av enskilda extraordinära år. I de kommunägda fastighetsbolagen är investeringstakten de kommande åren hög till följd av planering av bland annat nya skolor och förskolor. I ett expansivt skede påverkas självfinansieringsgraden ofta negativt vilket också syns i prognosen för koncernen. En del av den egna finansieringen i bolagen kan utgöras av avyttring av fastigheter och/eller verksamheter.